

ТЕОРІЯ ТА ІСТОРІЯ ДЕРЖАВНОГО УПРАВЛІННЯ

УДК [351 502.1] 327.7 061.1 ЄС (447)

Ю. С. Горбань

аспірант кафедри глобалістики,
євроінтеграції та управління національною безпекою
Національної академії державного управління при Президентові України

ПОНЯТІЙНО-ТЕРМІНОЛОГІЧНИЙ АПАРАТ ДЕРЖАВНОГО УПРАВЛІННЯ У СФЕРІ ДОВКІЛЛЯ В УМОВАХ ЄВРОПЕЙСЬКОЇ ІНТЕГРАЦІЇ УКРАЇНИ

У статті проаналізовано понятійно-термінологічний апарат державного управління у сфері довкілля. Розкрито сутність таких дефініцій, як «екологія», «природа», «навколишнє середовище», «довкілля», «екологічне управління», «екологічне регулювання», «охорона навколишнього середовища», «екологічний менеджмент», «державне управління у сфері довкілля». Установлено їхні відмінності й взаємозв'язки. Подано авторське визначення термінів «довкілля» та «державне управління у сфері довкілля», обґрунтовано їх уведення в науковий обіг.

Ключові слова: екологія, навколишнє середовище, довкілля, екологічне управління, екологічне регулювання, екологічний менеджмент, державне управління.

Постановка проблеми. Розвиток сучасної цивілізації продемонстрував небачені можливості людського розуму та впливу людини на довкілля. На початку XXI ст. невпинно зростають екологічні проблеми, з'являються нові загрози, спричинені швидким погіршенням якості навколишнього середовища. Глобалізація актуалізує залучення до їхнього вирішення широкого кола акторів. Водночас держави залишаються головними суб'єктами міжнародних відносин; у розв'язанні екологічних проблем їм належить провідна роль. У цих умовах зростають вимоги до державного управління (далі – ДУ), що актуалізує аналіз понятійно-термінологічного апарату у сфері захисту довкілля.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Дослідженню різних аспектів ДУ присвячена велика кількість наукових праць вітчизняних фахівців, а саме: В. Авер'янова, В. Атаманчука, В. Бакуменко, Ю. Битяка, Д. Дзвінчука, А. Краснейчука, І. Кресіна, І. Розпутенко, В. Мартиненка, В. Малиновського, А. Мельника, Н. Нижник, О. Оболенського, Г. Ситника, Ю. Сурміна, В. Цветкова, Ю. Шемшученко, В. Шарого та ін. Вони роблять акцент на вивченні історичних і теоретичних аспектів, функціях і завданнях ДУ,

аналізі його імплементаційної основи й головних напрямках реформування ДУ в Україні.

Виділення не вирішених раніше частин загальної проблеми. Водночас екологічна проблема в діяльності органів державного управління висвітлена недостатньо. Окремі аспекти екологічного управління, у тому числі на державному рівні, можна знайти в працях К. Ананічева, І. Блехціна, М. Бринчука, О. Гавриленко, С. Єлькіна, Н. Кобецької, В. Комарницького, В. Крисаченко, О. Колбасова, В. Кравця, О. Лазора, М. Мягченко, Я. Олійника, К. Рябця, М. Хилько, С. Чистова та ін. Однак залишається невирішеною низка питань, зокрема класифікації термінологічного апарату (указані вчені використовують терміни «екологічне управління», «екологічне регулювання», «охорона навколишнього середовища», «екологічний менеджмент», «екологічна політика») та концептуалізації ДУ у сфері довкілля.

Досить часто спостерігається ототожнення понять: «екологія», «природа», «навколишнє середовище» та «довкілля», що потребує детального аналізу.

Мета статті. Головною метою цієї роботи є аналіз понятійно-термінологічного апарату у

сфері довкілля, а також формулювання власного авторського тлумачення термінів «довкілля» та «державне управління у сфері довкілля».

Виклад основного матеріалу. Важливим терміном, який варто розглянути першочергово, є «державне управління». В адміністративно-правовій науці воно розглядається переважно як організаційно-правове поняття. Найбільш влучним, на нашу думку, є визначення ДУ, яке дає Ю. Кунєв [1]. Учений розглядає його як цілеспрямований організаційний і регулювальний вплив держави на стан і розвиток суспільних процесів, свідомість, поведінку й діяльність особи та громадянина з метою досягнення цілей і реалізації функцій держави, відображених у Конституції й законодавчих актах, шляхом запровадження державної політики, виробленої політичною системою та законодавчо закріпленої, через діяльність органів державної влади, наділених необхідною компетенцією. Схожі визначення можна знайти в Г. Атаманчука, В. Авер'янова, Ю. Битяка, І. Нагорної, Н. Нижник, І. Розпутенка, В. Шарого й ін.

Для позначення екологічної складової державного управління найчастіше використовуються такі терміни, як «екологія», «природа», «навколишнє середовище» та «довкілля». Це вимагає не лише уточнення їхнього змісту, а й обґрунтування використання найбільш відповідного сучасним імперативам визначення.

Розгляд основних тлумачень терміна «екологія» надає можливість розглядати його як науку про узагальнені закони й закономірності взаємодії живих організмів і їхніх стійких сукупностей із природним середовищем. Зокрема, таке визначення екології дають О. Гавриленко, Я. Олійник, П. Шищенко [2] і багато інших. Водночас у результаті зростання антропогенного тиску на довкілля екологія все більше перетворюється на науку інтегрального характеру, котра досліджує навколишнє середовище, його вплив на суспільство й зворотну реакцію. Можна стверджувати, що вона поступово «соціалізується», набуває рис науки про навколишнє середовище. Це спонукає до використання терміна «екологія» для формування інших понять, що описують відсини людини і природи. Наприклад, досить поширеним є використання таких термінів, як «екологічні проблеми», «екологічна катастрофа», «екологічна політика», «екологічне управління» тощо.

На думку В. Крисаченко та М. Хилько, базовими поняттями екології є «природа» й «се-

редовище». Загалом під терміном «природа» часто розуміється сукупність об'єктів і систем матеріального світу в їхньому природному стані, які не є продуктом трудової діяльності людини (наприклад, таке визначення дають О. Лазор, М. Бринчук). Водночас людина як біологічний вид є частиною природи. У цьому контексті поняття природи набуває дуалістичного значення: з одного боку, природа існує «в чистому вигляді», а з іншого – у вигляді перетвореного людиною середовища, яке включено до системи соціальних зв'язків; так би мовити, «олюднена» природа.

Наголосимо, що у вітчизняному науковому дискурсі існують різні наукові погляди щодо еквівалентності термінів «природа» й «середовище». Наприклад, М. Бринчук дійшов висновку про тотожність понять «природа», «навколишнє природне середовище» й «навколишнє середовище» [3]. Цю думку підтримує й низка інших дослідників, серед яких болгарський правознавець П. Стайнов [4] і український учений О. Колбасов [5]. І. Блехцін і В. Мінаєв, зокрема, наголошують на рівнозначності понять «навколишнє середовище» й «природне середовище» [6]. Подібної позиції дотримується й К. Ананічев, який вважає, що навколишнє середовище складається зі штучних і природних систем [7]. А. Барнетт визначає навколишнє середовище як «будь-який вплив на індивіда ззовні з моменту його зачаття» [8].

Водночас існує й інший погляд на цю проблему. Наприклад, В. Крисаченко не вважає ці поняття тотожними. Він обґрунтовує тезу, що термін «природа» є основою для виникнення різних варіантів визначення середовища («природне середовище», «географічне середовище», «навколишнє середовище», «навколишнє природне середовище», «штучне середовище», «соціальне середовище» тощо).

Необхідно підкреслити, що існує група вчених, які вважають термін «навколишнє середовище» недостатньо влучним. Зокрема, Е. Алаєв заперечує його існування. На думку вченого, існує три відмінні поняття середовища: «те середовище, яке в якості «господаря» розглядає тільки людину (середовище проживання); те, що має за «господаря» виробництво (ресурсне середовище); і те, яке має за «господаря» людське суспільство разом з виробництвом». Сукупність цих складових і становить сутність визначення «навколишнє середовище», хоча кращим, більш системним варіантом Е. Алаєв

єв вважає вираз «екологічне середовище» [9, с. 147–148].

Схожі пропозиції висуває й В. Красілов. Він указує на недоцільність уведення терміна «навколишнє середовище», натомість пропонує використовувати термін «середовище проживання», яке, в тлумаченні дослідника, складається з природних і техногенних компонентів у різних поєднаннях [10].

Ми підтримуємо думку про подібність понять «навколишнє середовище» й «навколишнє природне середовище», однак вважаємо, що між ними є різниця. «Навколишнє природне середовище», на нашу думку, є більш вузьким поняттям, так як воно включає сукупність абіотичних і біотичних середовищ, що спільно впливають на людське суспільство та його спосіб життя. Зростання антропогенного навантаження на природне середовище призводить до його перетворення людиною, що обґрунтовує появу терміна «штучне», «антропогенне» середовище. У цьому контексті поняття «навколишнє середовище» набуває комплексного характеру, його складовими стають природне, соціальне й антропогенне середовища. Логічним підтвердженням цього є процес еволюції.

Зважаючи на те що глобалізація суттєво поглиблює взаємовплив людини та навколишнього середовища, доцільним є використання терміна, який більш влучно відобразить реалії сучасності. Ще в 1930-х рр. академік В. Вернадський дійшов висновку, що в результаті тривалого історичного розвитку людство стає чинником переходу біосфери у вищу стадію розвитку – ноосфери, тобто цілеспрямованого й раціонального регулювання людством усієї системи біосферних процесів. Це вказує на розширення меж навколишнього середовища, більш широку палітру зв'язків людини з оточуючим світом, а також можливості впливати на біосферу, яких ще не було століття тому. Тому, як нам видається, більш влучним є використання терміна «довкілля», який комплексно описує характер зв'язків нової якості й нового масштабу.

Певну плутанину у використанні термінів «навколишнє середовище» й «довкілля» вносить їх однаковий переклад із англійської («environment»). Унаслідок цього вони часто отожднюються. У процесі дослідження нами з'ясована їх відмінність.

Термін «довкілля» почав широко використовуватися, починаючи з 60-х рр. ХХ ст., коли

міжнародна спільнота зробила перші кроки щодо захисту навколишнього природного середовища. Зокрема, на конференції з цієї проблеми, що відбулась у Стокгольмі в 1972 р., було запропоновано визначення довкілля як сукупності умов життя людей – природних і суспільних. На сьогодні можна констатувати існування різних інтерпретацій поняття «довкілля» залежно від спрямування акценту досліджень. У закордонній літературі він використовується досить широко, у розумінні будь-якого середовища, у якому відбувається життєдіяльність людини. Так, Європейська Комісія розглядає «довкілля» як сукупність елементів, складні взаємозв'язки яких створюють розташування, середовище, умови життя особистості й суспільства [11].

Серед вітчизняних дослідників найбільш влучним є визначення, яке дав довкіллю В. Костицький: «Довкілля – це необхідний і доступний для буття людства простір, що піддається впливу суспільства, яке у ньому живе». Залучення нових природних умов у сферу матеріального виробництва означає, що компоненти довкілля стають соціалізованими елементами суспільного буття або як засоби виробництва, або як різноманітні предмети суспільного чи особистого споживання. У зв'язку з цим проблема охорони довкілля як життєвого простору людини охоплює й охорону природи, і раціональне використання природних ресурсів, і забезпечення екологічної безпеки здоров'я та життя людини [12, с. 8].

Зважаючи на наявну прогалину в наукових розробках, доцільним є авторське визначення терміна «довкілля». На нашу думку, довкілля – це середовище існування й життєдіяльності людського суспільства, яке складається з природного середовища (сукупність усіх живих і неживих об'єктів без впливу на них людини), антропогенного середовища (фактори, зумовлені діяльністю людини) та навколишнього природного середовища (космічний простір, біосфера й ноосфера), які взаємодіють між собою. Отже, «навколишнє середовище» ми розглядаємо як одну зі складових «довкілля».

Наголосимо, що понятійному апарату, який характеризує сутність ДУ в сфері довкілля, притаманна невизначеність, узагальнення, дискусійність. Зокрема, у вітчизняному науковому дискурсі ДУ у сфері довкілля переважно позначається термінами, які є похідними від категорії «управління» і термінів «екологія» та

«навколишнє середовище». Найбільш часто вживаними є «екологічне управління», «екологічне регулювання», «охорона навколишнього середовища», «екологічний менеджмент», «екологічна політика» тощо. Це вимагає їх класифікації.

Компаративний аналіз свідчить, що терміни «екологічний менеджмент» і «екологічне регулювання» використовуються переважно в економічній площині, стосуються суб'єктів підприємницької діяльності. На це вказують їх визначення. Наведемо типові приклади. Л. Кожушко визначає екологічний менеджмент як цілеспрямовану діяльність економічних суб'єктів, пов'язану з розробленням, запровадженням, реалізацією, контролюванням різноманітних заходів природного характеру, які повинні забезпечити раціональне використання та збереження природних ресурсів, а також дотримання екологічної безпеки [13]. Т. Куценко, А. Никифоров і С. Чистов під екологічним регулюванням розуміють систему активних законодавчих, адміністративних і економічних заходів і важелів впливу, які використовують державні органи різного рівня для примушування забруднювачів навколишнього середовища обмежити викиди шкідливих речовин у природні й техногенні середовища, а також для матеріального стимулювання сумлінних природокористувачів [14]. Підкреслимо, що екологічний менеджмент спрямований на постійне поліпшення виробництва, а екологічне регулювання – на широку сферу організаційної діяльності.

Хоча охорона навколишнього середовища є однією з функцій екологічного регулювання, цей термін також іноді використовується для характеристики державного управління у сфері довкілля. Наприклад, В. Кравців під охороною навколишнього середовища розуміє систему державних, міжнародних і громадських заходів, спрямованих на раціональне використання, охорону та поновлення природних ресурсів, на захист природного середовища від забруднення й руйнування в інтересах задоволення матеріальних і культурних потреб як сучасного, так і майбутніх поколінь людей [15]. Отже, можна зробити висновок, що вказані терміни відрізняються за такими критеріями, як суб'єкт і об'єкт, мотивація, принципи, функції, методи та роль органів державної влади.

Найбільша кількість визначень, що використовується для характеристики ДУ у сфері довкілля, утворена від терміна «управління»:

«управління в галузі охорони довкілля» (В. Комарницький); «державне управління охороною навколишнього середовища» (Ю. Шемшученко); «управління в галузі охорони навколишнього природного середовища», «екологічне управління» (Ю. Шемшученко, Н. Малишева, Н. Єрофєєв); «управління в галузі екології» (К. Рябець).

Зокрема, В. Комарницький, В. Шевченко, С. Єлькін вважають екологічне управління «врегульованим нормами екологічного права видом діяльності державних органів, органів місцевого самоврядування й об'єднань громадян, спрямованим на забезпечення суспільних відносин по використанню та охороні об'єктів екологічного права й дотримання державними органами, юридичними та фізичними особами і органами самоврядування встановлених еколого-правових норм» [16]. Н. Кобецька дає схоже тлумачення й визначає управління в галузі охорони довкілля як підзаконну діяльність уповноважених державних органів і органів місцевого самоврядування, спрямовану на забезпечення раціонального використання природних ресурсів, збереження та відновлення довкілля, забезпечення екологічної безпеки.

Щодо розробок К. Рябця, то він розглядає управління у сфері довкілля як свідомий вплив людини на різноманітні господарські й природні об'єкти і процеси, що відбуваються в навколишньому середовищі, а також на людей, пов'язаних із ними, який здійснюється для отримання бажаних результатів, і як керівництво діями щодо забезпечення виконання норм і вимог екологічного законодавства. Це визначення ґрунтується на тому, що управління як суспільна діяльність щодо координації, регулювання, контролю соціально-екологічних процесів у сфері взаємодії суспільства і природи насамперед має забезпечувати додержання норм і вимог законодавства в разі виникнення екологічних відносин [17].

Ми погоджуємося з думкою М. Мягченко, який зазначає, що на підставі природоохоронного права в Україні діє система державного управління в галузі охорони навколишнього природного середовища і природокористування. Він розглядає цю систему як сукупність структурних елементів, які взаємопов'язані, виконують функції управління й контролю за процесами збереження та відновлення елементів природи, її систем, які становлять єдине ціле – біосферу [18].

На основі аналізу можна стверджувати, що більшість визначень у тому чи іншому вигляді тлумачить (трактує) діяльність державних органів влади. Разом із тим вони не можуть відобразити сутність ДУ у сфері довкілля як окремого напрямку державного управління, важливість якого в сучасних умовах невинно зростає, адже цей напрям ДУ є порівняно новим феноменом у створенні державності в Україні.

Беручи до уваги євроінтеграційний курс України, важливим є вивчення термінологічного апарату, що застосовується для позначення ДУ у сфері довкілля, у державах-членах Європейського Союзу (далі – ЄС).

Можна зробити висновок, що термінологічний апарат, який характеризує ДУ у сфері довкілля в ЄС, віддзеркалює формування в ЄС нових підходів до моделі управління. Особливістю управління в ЄС є такий спосіб прийняття рішень і/або вироблення політики, до якого залучаються багато «гравців» і який передбачає, вертикальне й горизонтальне співробітництво для досягнення цілей, що отримав назву «врядування» (з англ. “governance”). Вітчизняні вчені І. Грицяк, О. Оржель, С. Гладкова визначають європейське врядування як унікальний, типовий для ЄС процес прийняття рішень, вироблення та реалізації європейських політик, до якого залучені національні органи ЄС; держави-члени; їхні субнаціональні органи влади (провінції, землі, регіони, райони, муніципалітети, міста тощо); бізнес-громади, включаючи транснаціональні корпорації, малий і середній бізнес, сімейний бізнес або підприємництво; громадянське суспільство, включаючи асоціації й платформи НУО, конфедерації профспілок і професійні асоціації, благодійні фонди та донори-меценати, національні або місцеві НУО й окремі громадські активісти [19].

Також для характеристики різних аспектів екологічного управління в ЄС використовуються терміни “environmental governance” та “environmental management”. У визначенні ЄС екологічне управління означає правила, процеси й поведінку, що впливають на владні повноваження на європейському рівні у сфері екологічної політики, особливо щодо відкритості, участі, підзвітності, ефективності й узгодженості. Термін «екологічний менеджмент» використовується, як і в Україні, найчастіше в економічній площині. Переважно під ним розуміється EMAS (схема та система еко-

логічного менеджменту й аудиту), що є добровільним екологічним інструментом управління для компаній та інших організацій, призначених для оцінювання, звітності й поліпшення їхніх екологічних характеристик. Для позначення будь-якого виду ДУ, у тому числі у сфері довкілля, використовується термін “public administration” (з англ. – публічне адміністрування).

Висновки і пропозиції. На основі узагальнення закордонних і вітчизняних теоретичних напрацювань ми дійшли висновку про необхідність уведення в науковий обіг більш точного та уніфікованого визначення ДУ у сфері довкілля. На нашу думку, його можна характеризувати як вид діяльності держави, що врегульований нормами екологічного законодавства, має виконавчо-розпорядчий характер і різні форми владно-організуючого впливу, спрямованого на забезпечення й підтримку належного стану довкілля та його охорону, раціональне використання природних ресурсів, забезпечення екологічної безпеки, дотримання законодавства у сфері довкілля з метою реалізації державної політики у відповідних сферах суспільного життя. Воно здійснюється відповідними компетентними органами державної виконавчої влади, органами місцевого самоврядування й об'єднаннями громадян.

У зв'язку з цим наголосимо, що, хоча чинна Конституція України вводить термін «довкілля» (ст. 50), в офіційних документах і назвах профільних установ до цього часу використовуються терміни «навколишнє середовище» або «екологія». Ми вважаємо цю ситуацію такою, що не відповідає вимогам часу.

Отже, на сучасному етапі розвитку теорії державного управління в Україні необґрунтовано широкого вжитку набула практика підміни низки понять, їх ототожнення та невдалого використання. Це свідчить про недосконалість понятійно-термінологічного апарату у сфері довкілля, вимагає обґрунтування та введення в обіг терміна «державне управління у сфері довкілля». Його концептуалізація має відбуватися з урахуванням передового європейського досвіду щодо розвитку державного управління, яке будується на засадах прозорості, широкої участі недержавних партнерів, дебюрократизації й боротьби з корупцією.

Предметом подальших наукових розвідок має стати розробка концепції державного управління у сфері довкілля в Україні.

Список використаної літератури:

1. Управління в митній службі : [підруч.] / [Ю.Д. Кунев, І.М. Коросташова, А.В. Мазур, С.П. Шапошник] ; за заг. ред. Ю.Д. Кунева. – К. : Центр навчальної літератури, 2006. – С. 142.
2. Олійник Я.Б. Основи екології : [підруч.] / Я.Б. Олійник, П.Г. Шищенко, О.П. Гавриленко. – К. : Знання, 2012. – 558 с.
3. Бринчук М.М. Экологическое право : [учеб.] / М.М. Бринчук. – М. : ЭКСМО, 2010. – 670 с.
4. Правові питання захисту природи : громадсько-політична література / П.Стайнов ; пер. с болг. В.А. Кікоть, Л.П. Фоміної ; ред. О.С. Колбасов. – М. : Прогресс, 1974. – 350 с.
5. Колбасов О.С. Экология: политика – право / О.С. Колбасов. – М. : Наука, 1976. – 227 с.
6. Блехцін І.Я. Продуктивні сили і навколишнє середовище (проблеми та досвід дослідження) / І.Я. Блехцін, В.А. Мінесев. – М. : Думка, 1981. – 214 с.
7. Ананічев К.В. Проблеми навколишнього середовища, енергії та природних ресурсів: Міжнародний аспект / К.В. Ананічев. – М. : б. і., 1975. – 168 с.
8. Барнет Т.А. Род человеческий / Т.А. Барнет. – М. : Мир, 1975. – С. 19.
9. Алаєв Е.Б. Економіко-географічна термінологія / Е.Б. Алаєв. – М., 1977. – 199 с. – С. 147–148.
10. Крисаченко В.С. Экология. Культура. Политика: Концептуальні засади сучасного розвитку / В.С. Крисаченко, М.І. Хилько. – К. : Знання, 2001. – 598 с.
11. Бізек В. Політика та право ЄС з питань, що стосуються довкілля / European Union Policy and Legislation on Environmental Matters / В. Бізек // Проект технічної допомоги ЄС «Додаткова підтримка Міністерства екології та природних ресурсів України у впровадженні секторальної бюджетної підтримки». – К., 2013. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.greenmind.com.ua/images/meropriyatiya/EC-LEG-Textbook-UA.pdf>.
12. Костицький В.В. Екологія перехідного періоду: право, держава, економіка (Економіко-правовий механізм охорони навколишнього природного середовища в Україні) / В.В. Костицький. – К. : ІЗП і ПЗ, 2003. – 772 с. – С. 8.
13. Кожушко Л.Ф. Екологічний менеджмент : [підруч.] / Л.Ф. Кожушко, П.М. Скрипчук. – К. : Академія, 2007. – 432 с.
14. Державне регулювання економіки : [навч. посіб.] / [С.М. Чистов, А.Є. Никифоров, Т.Ф. Куценко та ін.]. – К. : КНЕУ, 2000. – 316 с.
15. Кравців В.С. Регіональна екологічна політика в Україні (теорія формування, методи реалізації) / В.С. Кравців ; НАН України. Інститут регіональних досліджень. – Львів, 2007. – 336 с.
16. Комарницький В.М. Екологічне право : [навч. посіб.] / В.М. Комарницький, В.І. Шевченко, С.В. Єлькін. – 3-е вид. – К. : Центр навчальної літератури, 2006. – 224 с.
17. Рябець К.А. Екологічне право України : [навч. посіб.] / К.А. Рябець. – К. : Центр учбової літератури, 2009. – 438 с.
18. Мягченко О.П. Основи екології : [підруч.] / О.П. Мягченко. – К. : Центр учбової літератури, 2010. – 312 с.
19. Стандарти європейського врядування : [навч. посіб.] / [І.А. Грицяк, О.Ю. Оржель, С.М. Гладкова та ін.] ; за заг. ред. І.А. Грицяка. – К. : НАДУ, 2011. – 184 с.

Горбань Ю. С. Понятійно-термінологічний апарат державного управління в сфері оточуючої середовища в умовах європейської інтеграції України

В статті проведено аналіз понятійно-термінологічного апарату державного управління в сфері оточуючої середовища. Раскрыта сущность таких дефиницій, як «екологія», «природа», «оточуюча середовище», «екологічне управління», «екологічне регулювання», «охорона оточуючої середовища», «екологічний менеджмент», «державне управління в сфері оточуючої середовища». Установлено їх різниця і взаємозв'язки. Дано авторське визначення термінам «оточуюча середовище» і «державне управління в області охорони оточуючої середовища», обґрунтовано їх введення в науковий оборот.

Ключові слова: екологія, оточуюча середовище, екологічне управління, екологічне регулювання, екологічний менеджмент, державне управління.

Gorban Yu. Concepts and terminology of public administration in the field of the environment in terms of European integration of Ukraine

The article analyses definitions “ecology”, “nature”, “environmental surroundings”, “environment”, “environmental governance”, “environmental regulation”, “environmental protection”, “environmental management” and the concept “public administration in the field of the environment”. Their differences and relationships are established. The author gives definition of “environment” and “public administration in the field of environment” and justifies their introduction into scientific disclosure with the purpose of further wide using.

Key words: ecology, environment, environmental surroundings, environmental governance, environmental regulation, environmental management, public administration.